

Descoperiri arheologice UNICE pentru România în cetatea Callatis

8 iulie 2025 8:18

Muzeul Național de Istorie a României a anunțat că, recent, au fost efectuate descoperiri de excepție cu prilejul desfășurării cercetărilor arheologice sistematice în cadrul sitului „Necropola tumulară a orașului antic Callatis”.

Astfel, cu ocazia săpăturilor arheologice realizate chiar în aceste zile în cuprinsul sitului amintit, aflat în vecinătatea orașului Mangalia, au fost descoperite bunuri arheologice excepționale, în cadrul sectorului coordonat de specialiștii Muzeului Național de Istorie a României.

Luând în considerare importanța acestora pentru patrimoniul cultural național, astăzi, 7 iulie 2025, cu începere de la ora 1300, va fi organizată o conferință de presă, la sediul Muzeului Național de Istorie a României, în Holul Central,

accesul mass-media și al publicului fiind liber. În cadrul conferinței de presă ce va avea loc astăzi, arheologii vor oferi detalii suplimentare privind artefactele care vor intra în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României, precum și despre contextul lor de descoperire. De asemenea, vor fi prezentate o parte din bunurile arheologice descoperite în urmă cu câteva zile.

Cu ocazia cercetărilor arheologice desfășurate chiar în aceste zile în situl „Necropola tumulară a orașului antic Callatis”, Mangalia de astăzi, au fost efectuate descoperiri arheologice semnificative, în cadrul sectorului coordonat de specialiști

ai Muzeului Național de Istorie a Românie.

În acest context, au fost identificate o serie de artefacte arheologice susceptibile a fi clasate în patrimoniul cultural național – categoria Tezaur, anume: podoabe de aur, sticlă și bronz, din care se remarcă trei cununi funerare cu frunze din bronz aurit ce imită forma celor de mirt și iederă, montate pe suport de lemn, cu fructe realizate din ceramică aurită, precum și două sarcofage cu elemente sculptate și pictate din calcar și marmură. Aceste artefacte datate în secolul al III-lea a. Chr., împreună cu numeroase fragmente de lemn antic, unele păstrând încă urmele unor pigmenți, dar și oase umane și ceramică, au fost identificate într-o movilă funerară care a conținut un cavou din piatră prelucrată acoperit cu boltă semicilindrică. Movila este cea mai mare la ora actuală din sudul Dobrogei, măsurând 12 m înălțime și 70 m diametru, fiind vizibilă de pe mare, un reper important în peisaj. Monumentul funerar impozant a aparținut unei familii bogate și influente de greci din Callatis, conectați la modele religioase și politice de influență macedoneană. Cavoul, foarte bine păstrat, opera unui arhitect experimentat care a proiectat totul cu atenție, într-un fin joc al proporțiilor, se remarcă de asemenea prin dimensiunile sale. Până în prezent, construcția de piatră a fost identificată pe 18 m lungime, dar cercetările continuă, mai ales în sectorul coridorului de acces.

Deși cavoul a fost jefuit la scurt timp după realizare, movila a fost imediat reparată, mărită și reinvestită simbolic, prin realizarea unor ofrande ce au presupus consum de alcool în cantități importante. Oasele umane identificate până în prezent aparțin de la cel puțin doi indivizi diferiți, unul de 16-18 ani și cel de-al doilea de 8-11 ani, iar conform anumitor artefacte, cel puțin despre unul dintre indivizi se poate presupune că era de sex feminin.

Movila funerară cercetată face parte din teritoriul anticei Callatis – oraș fondat de grecii din Heracleea Pontica și Megara, la începutul secolului al IV-lea a. Chr. Callatis a fost unul dintre cele mai bogate și influente orașe grecești din Marea Neagră în perioada secolelor IV-III a. Chr. Lider al unei coaliții regionale de greci, traci și sciți, i s-a opus, la finalul secolului IV a. Chr., regelui macedonean Lysimachos, cel care moștenise controlul Traciei, după moartea lui Alexandru cel Mare, același personaj care va influența decisiv și formarea regatului getic atribuit dinastiei lui

Dromichaïtes.

Artefactele recent descoperite, cu caracteristici care vor determina clasarea lor în categoria Tezaur a patrimoniului cultural național, și includerea lor în colecțiile Muzeului Național de Istorie a României, vin exact din această epocă – strălucitoare, violentă și sofisticată. Studiarea lor aprofundată va permite obținerea de noi cunoștințe științifice privind lumea greco-traco-macedoneană a secolelor IV-III a. Chr. Măsura ambiției comunității locale callatiene și a aspirațiilor sale eroice și, în mod oarecum atipic pentru tradiția elenă – aristocratică – o dă cu siguranță necropola tumulară a acestui oraș antic. Întinsă pe kilometri în jurul vechilor drumuri, aceasta însuma aproape o mie de tumuli (movile funerare), multe dintre acestea de dimensiuni monumentale (înălțimi de 5 m și mai mult). Marea majoritate a acestui peisaj impresionant a dispărut însă în ultimul secol în care Mangalia „modernă” s-a dezvoltat și urbanizat. Săpăturile anterioare în unii dintre acești tumuli au fost în general expeditivă ori realizate în condițiile unor intervenții de salvare. Cercetarea arheologică desfășurată recent la nord de Mangalia, prezentată aici, este prima cercetare sistematică a unui tumul cu cavou din România și a fost posibilă prin utilizarea inițială a unor tehnici de investigație non-invazivă care au permis localizarea precisă a mormântului.

Cavoul a fost descoperit la 9 m adâncime sub vârful movilei, nivelul lui de amenajare aflându-se la -12 m! În aceste condiții dificile cercetarea arheologică a fost o provocare, ducând la limită toate metodele de prospecție și documentare. A necesitat timp, bunăvoință și susținere instituțională, curaj și, în primul rând, formarea unei echipe pluridisciplinare de specialiști care să identifice, să aducă la lumină în siguranță și apoi să fie capabilă să documenteze descoperiri de importanță excepțională pentru istoria noastră antică. Astfel, Proiectul Kalla, început în 2017 de Institutul

de Arheologie „Vasile Pârvan” din București în parteneriat cu Muzeul Callatis din Mangalia a fost dedicat cercetării mormintelor tumulare din teritoriul callatian. Printre monumentele cercetate cu acel prilej s-au numărat cavourile acoperite cu tumuli datând din secolul al III-lea a. Chr. de la Documaci și Neptun.

Din 2023, Muzeul Național de Istorie a României a organizat în cadrul sitului „Necropola tumulară a orașului antic Callatis”, în continuarea Proiectului Kalla un sector distinct. Movila cercetată face parte din acest sector, iar descoperirile au fost posibile datorită fondurilor asigurate de MNIR și de Ministerul Culturii, prin Planul Național de Finanțare a Cercetării Arheologice, avizat de Comisia Națională de Arheologie. Începând cu anul 2023, cercetările arheologice sistematice din cadrul sitului „Necropola tumulară a orașului antic Callatis” sunt realizate de un colectiv interdisciplinar format din specialiști ai următoarelor instituții: Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, Muzeul „Callatis” Mangalia, Muzeul Municipiului București, Gigapixel S.R.L. și Metamorfozys S.R.L.

În cursul zilei de ieri, lotul de podoabe antice – de aur, sticlă și bronz – a fost adus la Muzeul Național de Istorie a României. Cât privește cele două sarcofage cu elemente sculptate și pictate din calcar și marmură, acestea vor fi prelevate în perioada următoare și aduse tot aici pentru studiu, conservare și restaurare. Astfel, aceste bunuri arheologice, deopotrivă cele din metale prețioase și cele din piatră vor intra în proces de conservare în laboratoarele MNIR, iar o serie de investigații preliminare asupra structurii lor și caracteristicilor fizico-chimice se vor derula în colaborare cu Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Optoelectronică – INOE 200.

Documentarea fotogrammetrică și cu senzor LiDAR a elementelor de arhitectură, stratigrafiei și geometriei structurilor este

realizată de Gigapixel S.R.L. Aceste date sunt esențiale pentru studiile de arhitectură și cele dedicate conservării monumentului, reprezentând totodată baza pentru viitoare propuneri de reconstituire virtuală. Recuperarea din subteran a pieselor masive și totodată fragile ce formează cele două sarcofage afectate de jaful antic, manipularea, transportul și studiul lor este proiectat de experți restauratori de la Metamorfozys S.R.L.